

The Blessing of Light
A shiur by: Dr. Michelle Levine

The Tefillah of Yozer Or before Shema (1)

ברוך . . . יוצר אור ובורא ח' ש'ך. ע' ש'ה ש'לום ובורא את הכ' ל:

המאיר לארץ ולדברים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. מה רבו מעשיך יד נד. כלם בתכמה עשית. מלאה הארץ קנייך. . . אל' הי עולם. ברחמיך הרבים רחם עלינו. אדון עזנו. צור משגבנו. מגן ישענו. משגב בעדנו: . . . מאורות נתן סביבות עזו. פנות צבאי קדושים. רוממי שדי. תמיד מספרים כבוד אל וקדשותו. . . וכלם פותחים את פיהם בקדשה ובטהרה. בשיכה ובזמרה. . . וכלם מקבלים עליהם על מלכות שמים זה מזה. . . עונים ואומרים ביראה: **קדוש קדוש קדוש יד וד צבאות. מל א כל הארץ כבודו: והאופנים נחיות הק' דש ברעש גדול מתנשאים לעמת שרפים. לעמתם משפחים ואומרים: ברוך כבוד יד וד מקדמו:** לאל ברוך נעימות יתנו. למלך אל חי וקיים זמירות יאמרו ותשפחות ישמיעו. פי הוא לבדו פועל גבורות. עושה חדשות. בעל מלחמות. זורע צדקות. מצמיח ישועות. בורא רפואות. נורא תהלות. אדון הנפלאות: **המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. פאמור לע' ש'ה אורים גד' לים. פי לעולם חסדו: אור חדש על ציון תאיר ונזפה כלנו מהרה לאורו ברוך . . . יוצר המאורות:**

Bereishit, 1:4, 14 on the Creation of Light (2)

ספר בראשית פרק א - (ג) וי' אמר אל' הים יהי אור ויהי אור: (ד) וירא אל' הים את האור פי טוב ויבדל אל' הים בין האור ובין החשך: (ה) ויקרא אל' הים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי ב' קר יום אחד: (יד) וי' אמר אל' הים יהי מא' ר'ת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה. . . (יז) ויתן א' תם אל' הים ברקיע השמים להאיר על הארץ: (יח) ולמש' ל' ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אל' הים פי טוב: (יט) ויהי ערב ויהי ב' קר יום רביעי:

Rashi: (ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל - אף בזה אנו צריכין לדברי אגדה - ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבא.

(יד) יהי מארת וגו' - מיום ראשון נבראו וברביעי צוה עליהם להתלות ברקיע

Talmud, Masechet Chagigah 12a (3)

השמים וכתב ויהי ערב ויהי בקר יום רביעי כדברי אלעזר דאמר רבי אלעזר אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר וימנע מרשעים אורם ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק שנאמר אמרו צדיק כי טוב כיון שראה אור שגנזו לצדיקים שמח שנאמר אור צדיקים ישמח כתנאי אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו דברי רבי יעקב וחכמים אומרים הן הן מאורות שנבראו ביום ראשון ולא נתלו עד יום רביעי

Midrash Bereishit Rabbah 3:4 (4)

הבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו

-Maharal, Gur Aryeh commentary on Rashi, Bereishit 1:14 (5)

רש"י דעות חלוקות בפרשה אחת. . . מוכח בהדיא שרש"י סבירא ליה דלדברי הכל שהאור הראשון נגנז, ואין בזה מחלוקת כלל אפילו לדברי חכמים. אלא שרש"י סבירא ליה דאף לדברי חכמים שאמרו, 'הן הן המאורות שנבראו ביום ראשון' סבירי להו שגנזו מקצת האור, והוא האור הבהיר, ונגנז לעתיד לבא, והאור שהוא לעולם הזה נשאר. . . דסבירו לחכמים שאחר שגזר הקב"ה בריאת האור ביום הראשון, סברא הוא שאף האור בעולם הזה ראוי להיות נברא ביום הראשון, שענין האור הכל אחד, דשם "אור" הוא, ומאחר שקבע הקב"ה הבריאה לאור ביום הראשון, סברא שגם האור של העולם הזה נברא ביום הראשון. . . אלא שנתלה ביום הרביעי. ומחלוקת התנאים. . . אור הראשון מילתא בפני עצמו, ו"יהי מאורות" מלתא בפני עצמו, ולחכמים - הא דכתיב "יהי מאורות" הוא בעצמו האור הראשון. והכל מודים שהקב"ה גנז את האור לצדיקים: לר' אליעזר (ר' יעקב) כל האור נגנז, ואותו שנברא ביום ד' הוא אור אחר. ולחכמים לא היה אור יום ד' אור אחר, אלא מאותו אור נשאר מקצת. וכן יש במדרש הבהיר (אות קס) כי שביעית אותו האור נשאר, והשאר נגנז, וכיון דהוא שביעית אור הראשון אינו כל כך מאיר כמו שהיה שלם:

R. Yitzhak Hutner, *Pachad Yitchak* (essay on Chanukah) (6)

דאָו אור שלנו, שהוא אור השמש, מתייחס הוא ביחס ישיר באיזה אופן שהוא, עם אותו האור הראשוני, שהוא עכשו לגבינו בבחינת "נגנו". שאם לא היה לאור שלנו שום שייכות ושום זיקה לאותו אור הראשוני, אי אפשר היה לברך על שניהם בבת אחת באמירת המילים "יוצר אור".

(7) Abarbanel שמות, פרק מ – סוף פרשת פקודי - ברא הב"ה אור פשוט וטהור . . . ונשתמש ממנו בימי בראשית עד שנבראו המאורות ואז נחתם ונגנו אותו אור כדי להשתמש בו הב"ה בעתות הצורך לאוהביו ולשומרי מצותיו כפי מה שתגזור חכמתו

(8) Rashi, Shemot 1:1 - אף על פי שמנאן בחייהן בשמותן, חזר ומנאן במיתתן להודיע חבתן שנמשלן לכוכבים, שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם, שנאמר (ישעיהו מ כו) המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא

(9) Rashi, Shemot 2:2 - ותהר האשה ותלד בן ותקרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים: כי טוב הוא - כשנולד נתמלא הבית כולו אורה

(10) Rashi, Shemot 12: 2 - הח דש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שיעור תראה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כזה ראה וקדש. וכיצד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום . . . אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשכה:

(11) Shemot, chapter 19 - (יח) ויהי סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יד וד באש
(12) Shemot, chapter 24 - (טז) וישפך כבוד יד וד על הר סיני ויכסהו הענן שלשת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן: (יז) ומראה כבוד יד וד פאש אכלת בר אש הנהר לעיני בני ישראל:
(13) Shemot, chapter 34 - (כט) ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן הנהר ומשה לא ידע כי קרו עור פניו בדברו אתו

(12) R. Zvi Elimelech Shapira, *Benei Yissachar* - אמר שהארת המצוה נר חנוכה הוא מהארת אור גנוז וממילא חבין כיון שבימי הנס בזמן החשמונאים דלקה המנורה באור שלא כטבע רק בנס . . . על כן קראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך והרגל על לעתיד גאולה העתידה שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות כמשארז"ל וגנוז לצדיקים לעתיד לבא (חגיגה יב א) דכתיב לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנוגה הירח לא יאיר לך והיה לך ה' לאור עולם (ישעיהו ס)

(13) Midrash Bereishit Rabbah 2:4 - והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום (בר' א: ג) - ר"ש בן לקיש פתר קריא בגלויות . . . וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן שור שאין לכם חלק באלקי ישראל

(14) אור חדש על ציון תאיר ונופה כלנו מהרה לאורו
Yeshayahu, chapter 60 א קומי אורי פי בא אורך וכבוד יק נק עליך זרח: ב פייחה הח שך יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך זרח יק נק וכבודו עליך זרעה: . . . (יט) ל' א יקה לך עוד השמש לאור יומם ולנ' גה הירח ל' א יאיר לך וקה לך יד וד לאור עולם ואל הנה לתפארתך: (כ) ל' א יבוא עוד שמשך וירחך ל' א יאסף פי יד וד יקה לך לאור עולם ושלמו ימי אכלך:

(15) אהבה רבה אהבתנו יד וד אל הינו . . . אבינו האב הרחמן. רחם עלינו. ותן בלבנו להבין ולהשכיל. לשמ' ע. לקמ' ד וקלמ'ד. לשמ' ר ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה: והאר עינינו בתורתך. ודבק לבנו במצותיך.

(16) Tehillim, chapter 19 (א) למנצח מזמור לדוד: (ב) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע: (ג) יום ליום יביע א' מ'ר ולילה ללילה יחנה דעת: (ד) אין א' מ'ר ואין דברים בלי נשמע קולם: (ה) בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם א' הל ב'הם . . . (ז) מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו: (ח) תורת יד וד תמימה משיבת נפש עדות יד וד נאמנה מחכימת פתי (ט) פקודי יד וד ישרים משמחי לב מצות יד וד ברה מאירת עינים:

(17) Writings of Rabbenu Bechaye קד הקמה - "תורה" [א] (על תהלים יט) . . . ואחר שהזכיר ופרש ענין השמש וספר קצת פעולותיו ותועלותיו הרבות, בא לומר כי עוד יש אור גדול יותר מהשמש והוא התורה . . . וכן תיקנו לנו רבותינו ז"ל בנוסח התפלה לומר "והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותך" - בברכה הסמוכה ליוצר המאורות. כשם שסמך בכאן תורת ה' תמימה לענין השמש שהזכיר תחלה, וזה לבאר

כי אור התורה והמצוה גדול מאד מאור המאורות העליונות. ואם כן אין לאדם תחבולה שינצל ממהשכי הדברים הטבעיים שהם תחת השמש זולתי בקיום התורה והמצוות שהם על השמש.
Midrash Bereishit Rabbah 3:5 (18) - א"ר סימון ה' פעמים כתיב כאן אורה כנגד חמשה חומשי תורה
ספר משלי פרק ו - (כג) פי גר מצנה ותורה אור...

